

1177

1994
A
1386

DISPUTATIO DECIMA OCTAVA
COLLEGII PUBLICI,

DE L. AQVILIA
ET NOXALIBVS
ACTIONIBVS.

QVAM

Sub Auspicio Sacrosanctæ Triadis.

PRÆSIDIBVS

Clarissimis & Consultissimis Viris, ac DD.

Dn. PETRO OSTERMANNO, I. V. Doctore, &
Dn. ARNOLDO MAESS, SS. LL. Licentiato,
respectiuè Dictatore & Fisco.

*In Amplissimo Coloniensium Iuris Collegio publicè ventilan-
dam proponit. die 28. Iunij, Anno 1629.*

ERASMVVS Lamprecht Bambergensis Franco.

18.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Excudebat Petrus Metternich, prope Augustinianos.

Disquisitis hucusq; satis diligenter superioribus Disputationibus, & actionibus realibus conformiter enodatis: quibus cum iudicijs superioribus actio de pauperie & L. Aquiliae, magnam contrahunt affinitatem, utpotè quæ nō ex Contractu, aut vero delicto ut actiones personales, sed ex facto aut quasi delicto, vel & occasione rei quæ possideatur, competunt. Ideò iusta nunc ordinis dicitur ratio, earum hoc loco disputationem proponere: atque imprimis de pauperie, actione vetustissima, dein & L. Aquiliae act. videndū.

T H E S I S P R I M A.

Damnum est omne illud detrimentum, quod alter per alterum sentit & sentire potest. *l. 3. de damn. infect.* Quodque vel iniuria fit, vel sine iniuria *l. 1. § 3 ff. si quadr. l. 1. prin. ad L. Aquil.* At verò cum quadrupes damnum dedisse videatur, quod vel pecus est, vel bestia. *l. 2. §. vlt. ff. ad L. Aquil. l. 1. §. 5. & 7. ff. si quadru.* iniuriam fecisse non intelligitur, quod ideò cum intellectu & voluntate careat. *t. t. ff. & Inst. si quadru.* nemo enim iniuriam facit, nisi volens faciat. *Ar. st. 5. Ethic.*

2. Quodque damnum in specie vocatur pauperies, ad L. Aquiliae actionem impertinens. Lex enim Aquilia loquitur de damno iniuria dato; Brutum vero animal, non potest videri iniuriam facere *d. l. 1. §. 3. ff. si quadru.*

3. Sub damni vero appellatione, latè sumpto vocabulo, omnis comprehenditur deminutio patrimonij *d. l. 3.* Qua in ambigua vocis significatione & furtum & rapina includi non verentur: sed cum in presentia huius tituli distinguamus damnum à furto, &c. perspicuum est, damnum hic accipiendum angustius, ita ut furtum & rapina iure excludantur merito *l. 27. §. 25 ff. ad L. Aquil. Pacius in Analys. Inst. hic.*

4. Damni appellatione veniunt & impensæ, licet dubiè disceptetur, nos tamen secuti *Alexand. 4. volum. consil. 14. in fin.* affirmando hanc statuiamus rationem. Quod quis per alterum sentit per detrimentum, sit patrimonij deminutio, adeoque qui occasione alterius, expensas facit, patrimonium remque suam minuit. *Bald. l. 3. C. de fruct. & lit. expensis.*

5. Est igitur damnum siue iniuria pauperies, nec enim animal quod sensu caret, dicitur fecisse iniuriã. *l. 1. §. 3. ff. si quadru. §. pauperies inst. eod.* cum nec furiosus & infans propter rationis defectum, iniuriam rectè facere dicantur *l. 3. § 1. ff. de iniurijs. l. 23 ff. de furtis.*

6. Qua actione ita demum agimus, si quod animal proprio motu lascivia quadam, feruore aut feritate contra naturam & consuetudinem eiusdem generis animalium, damnum nobis nostrisque rebus intulit *l. 1. §. 4. 7. ff. si quadru. vers. hac autem inst. eod.*

7. Nam si culpa aliqua hominis præcesserit pauperiem, Aquiliæ locus erit. *l. 1. §. 4. vers. quod si. §. 5. ff. si quadru. l. 11. §. 5. l. 52. §. 2. vers. nã si ff. ad L. Aquil.*

8. Quid autem sit agendum, si duo inter se animalia pugnancia damnuni sibi mutuò intulerint, controuertitur. vt si illud quod prouocauit, perierit, cessat omnis actio: sin vero illud quod prouocatum, datur actio aduersus dominum prouocantis, sicut & si læsum sit *l. 1. §. 11. ff. si quadru. ibid. & Costal.*

9. Non tamen colligitur *ex l. 1. §. 11. ff. si quadru.* propulsationem iniuriæ competere brutis animalib. quod cum propulsare iniuriam in animalia cadat rationalia, quæ rationis vsum & exercitium intellectus iure sibi venoicant, ideo vim propulsare brutis merito attribuitur. *Treutl. h. disp. th. 2. lit. B. in exegefi. ad Treutl.*

10. Ex quibus sequitur, quod si secundum naturam quadrupes damnum dederit huic actioni nullum esse locum, tum si cicurata ac mansueta sit quadrupes gramina, glandes depascat & similia, alia competit actio, de pastu pecoris, quæ & ipsa erat *ex l. 12. tabb. l. 14. §. 3. ff. de præscrip. verbis l. vlt. C. ad l. aquil. quam l. vlt. Bald* de eo intelligit qui sua culpa facit depasci pratum alterius, ergo alio sensu si sine culpa sua, habebit locum actio de pastu pecoris.

11. Quid si non impulsa quadrupes, in alieno pascatur fundo? actio in factum datur contra Dominum in poenam negligentia, quod eam custodiri non laborauerit, adeoque culpa præcessit damnum, & sic est mens *Myns. ad princ. Inst. hic n. 9.* & de iure nemini licet pecus suam in alterius fundo pascere.

12. Et sanè si iure permitteretur alicui in alieno prato pecora pascere, non posset pascendi seruitus constitui: quod cum alicui iure communi, & iure libertatis esset licitum, id non competeret eidem iure seruitutis siquidem cum ius pascendi sit seruitus *Iustin. §. 2. inst. de seruit. prædiorum.* sequitur non licere in alieno pascere, nisi constituta seruitute. *Hun. disp. 18. th. 2. litt. C. vol. 1. ad Treutl.*

13. Sed si fera bestia ex genitali atque innata feritate fugiens damnum dederit, cum noxæ dari nequeat, nulla datur actio *l. 1. §. 10. ff. si quadru.* fugiendo cum in naturalem libertatem se recipiat, desinit in potestate esse domini *§. fera inst. de rer. diuis.*

14. In domini adhuc potestate constituta, si isto loco habeatur, qua vulgo fit iter, melius hoc casu ei cui damnum datum est, per actionem in factum ex edicto ædilium prospectu sit *l. 40. cum ll. seqq. ff. de ædilitio edicto: §. cæterum Inst. 5. si. quadru.*

15. Anne quadrupedem in agro nostro inuentam, damnum dantem includere liceat, quæstionis est? quandoquidem pro dano dato proprijs actionibus ipsi damnum passo planè est prouisum *l. fin. C. ad l. aquil. ff. l. 14. §. 3. ff. de præscrip. verbis.* capere, eamque includere cum periculo impunè non posse concludimus, *l. 39. in fin. & ibid. Costal. ff. ad l. aquil. Oldendorp. class. 6. act. 19. n. 7.* nisi eatenus, donec in notitiam deueniatur, quis dominus quadrupedis. *Treutl. hic. th. 2. lit. C. per. l. 25. ff. ad l. Iul. de adult.* non tamen eatenus, vt satisfactio interueniat. *vt rectè Oldrad. per. d. l. 39. VVesen. para. hic n. 6.*

16. Non

16. Non obstat Bart. & Zas. per l. 9. §. 1. ff. de dam. infect. l. 4. §. 5. ff. ad exhib. l. 8. de incendio. dictę n. II de inanimatis loquuntur rebus. Tr. h. th. 2. lit. C. in exeg.

17. Competit autem hæc actio non solum domino, sed & ei cuius interest vt fulloni, commodatario, propter rem deteriore ab animali factam. l. 2. ff. si quadru. aduersus eum dominum, non cuius fuit quadrupes cum noceret, sed cuius tunc est, quando actio intentatur. l. 1. §. 12. ff. eod. Ratio quia noxa in quadrupedibus caput sequitur, non attento eo quis habuerit quadrupedem quæ nocuit.

18. Hoc sub alternatiua conclusione si petatur vt vel noxiam farciat, aut animal quod nocuit in noxam dedat l. 1. in prin. d. t. nisi fortè ante litem contestatam sine domini culpa decesserit, tum liberatur dominus, secus si alterius culpa vel post litem contestatam. l. 1. §. 13. ff. si quadru. l. 26. §. 4. ff. de noxal. act. l. 39. §. fin. ff. eod. l. 1. §. 16. ff. si quadru.

19. Nonnullis itidem casibus in solidam damni æstimationem sit condemnatio, vt si dominus quadrupedis suam esse negauerit l. 1. §. 15. ff. si quadru. Auth. contra qui C. de non num. pecu. l. fin. C. de R. V. VVes. para. h. n. 6. Aut alternatiuè econdemnatus, & neutrum præstans, ex re iudicata conuenitur. l. 6 §. 1. ff. de re iudi.

20. Hodie Pauperies æstimatur iudicis arbitrio, noxæ verò deditio non Vsurpatur amplius. Ex Ordina. Imp. C. 130. notat. VVes. para. h. n. 6.

21. Atque hanc actionem transitoriam esse in omnem successorem foedere distinctionis adhibito, minus dubitandum: transit namque hæc actio, non iure successionis, sed iure domini, quod & ipsum ad affinitatem cum act. realibus referri potest. l. 1. in fin. ff. si quadru. §. omnis s. inst. de noxali act.

22. Vnde si defunctus fuerit dominus pecoris quod nocuit, hæres verò eiusdem non sit dominus, noxali actione non tenebitur. Ratio est, quod hæc actio sequatur caput quod nocuit, & consequenter eius dominum, atque hoc est quod vlp. in l. 1. §. fin. d. t. scribit.

23. Et hæc de damno à Quadrupede dato quando verò non quadrupes, sed homo damnum iniuria dedit, lex aquil. nobis actionem suppeditat l. 1. princ. ff. ad L. Aquil. l. 1. prin. ff. de his qui effuderunt. quæ est plebiscitum antiquissimum. l. 2. §. 8. ff. de Orig. iuris vbi Cuiac. Et pulchrè Hottoman. §. plebis citum Inst. de iure natural. gent. & civili.

24. Quæ lex aquilia sui nominis traxit Originem à Caio Aquilio Gallo à quo & Aquiliana stipulatio, cuius memoriam nobilitat difficilis illa l. Gal. l. 29. ff. de lib. & posthu. Accurs. & vulgo Dd. quos sequitur Myns. Inst. de L. Aquil. n. vlt. Confer. l. 2. §. 43. ff. de orig. iur.

25. Hac L. Aquil. punitur & qui ignorantia aliqua deliquit l. 1. prin. ff. de legibus. Et proinde mirum non est in L. Aquil. leuissimam etiam culpam considerari l. 44. ff. ad L. Aquil. etiam si propositum lædendi non adfuerit. l. 5. §. 1. ff. ad L. Aquil. Abb. & Canonista. in C. si egressus C. si culpa, ext. de iniurijs.

26. Huius L. Aquil. duo sunt capita, priori quidem Capite ita cautum esse apparet l. 2. prin. ff. ad L. Aquil. Qui seruum seruam uè, alienum alienam-

uè quadrupedem vel pecudem iniuria occiderit, quanti id in eo anno plurimi fuit, tantum æs domino dare damnas esto, aduersus inficiantem duplo est *d. l. 2. ff. ad L. Aquil. l. 23. §. 10. ff. eod. l. 4. C. eod.*

27. Vnde imprimis notandum ex hoc primo capite pro quadrupede occisa non aliter dari actionem, quam si illa pecudum numero contineatur & gregatim haberi solita sit *l. 2. §. 2. ff. d. t. §. quod autem Inst. eod. l. 65. §. 4. ff. de legat. 3.*

28. Hinc si canis, feræ bestia, quæ iumentorum operam non præstant & similia quadrupedia, quæ gregatim non pascuntur, iniuria occisa sint, non aliter quam pro quouis alio animali interempto vel laeso ex posteriori capite actionem dari indubitatum est, *l. 29. §. 6. ff. ad L. Aquil. d. l. 2. in fin. ff. eod.*

29. Secundum caput vetustate, esse oblitteratum, non ignoratur, ita manserunt in usu primum & tertium caput. *§. 12. Inst. ad L. Aquil.*

30. Tertium verò caput omnia reliqua damna complectitur *§. 13. Inst. eod. l. 27. §. 5. & seqq. ff. h. c.* Ideoq; hoc tertio cap. non tantum omnia animalia; sed etiam inanimata veniunt *d. §. 13. adeoq; re quauis, quocunque tandem modo, culpa nostra deminuta, ex hoc capite actio proponitur. d. l. 27. §. 5. l. 15. §. 3. ff. de usufructu.*

31. Hic mouetur controuersia, quæ huc accommodari potest. Si naus fune rupto aut cum à nullo regeretur, incurrisset, & sic damnum inde subortum, an eo nomine in dominum naus danda sit actio. verius affirmanti statur. *Anto. Fabro 5. coniectu: 17. in prin. dis. vulgò Dd per l. 29. §. 2. ff. ad L. Aquil. vide d. l. 29. §. 3. vbi dicitur, si culpa nautarum id factum esset, & sic nil obstat, quo impugnetur hæc assertio contra Dd.*

32. Porro dolus & culpa veniunt nō tam in priore quam posteriore Capite *§. 14. inst. de l. aquil. l.* In priori fit æstimatione à tempore damni dati retrorsum numerando, quanti plurimi seruus vel pecus eo anno fuerit *l. 2. l. 21. in princ. l. 23. §. 3. ff. ad l. aquil. vnde dicitur l. aquilia habere oculos retro Schneid. ad princ. inst. eod. Annus vero non accipitur utilis, sed cōtinuus l. 51. §. 2. ff. ad L. Aquil. vbi expressè, annum 355. diebus constare dicitur.*

33. Tempus damni dati in libello exprimi opus non est, cautius tamen & tutius esse hortatur *Bart. l. prator edixit ff. de iniurijs. vt tempus & locus damni dati hoc in libello exprimatur: Quem Ange. & Azo sequuntur, si tamen omittantur, libellus ideo non vitiabitur. Ratio quia in omni actione ciuilitè intentata, licet ex delicto descendat, nō est regulariter necesse apponere tempus & exprimere locum: In actionibus verò famosis, v est actio iniuriarum ciuilitè, vel criminaliter intentata, item in alijs accusationibus tempus & locus sunt de substantia libelli, ita vt omissa vitient libellum *tex. cum gloss. quæ format libellum in causa criminali. l. 16. C. de accusat. Sichard ad Rubr. C. de l. aquil. n. 1. & seqq.**

34. Ex tertio namque capite agitur ad æstimationem damni rei que corruptæ & interemptæ non quæ fuit plurimi anno præterito, sed quæ proximis 30 diebus plurimi fuit *§. 14. inst. ad l. aquil.* In practica hanc distinctionē etiam

etiamnum obseruari, eamque ab imperitis Aduocatis negligi, & indoctiores iudices sequi, conqueritur *Sichard. ad Rubr. C. hic n. 13.* cum in priori maius, in hoc tertio minus versetur damnum.

35. Ideo æstimatio hominis occisi ad id tempus refertur, quo plurimi in eo anno fuit: vt si precioso Scribæ aut pictori pollex fuerit præcisus: & intrà annum quo præcideretur fuerit occisus, in actione l. aquiliæ eo æstimabitur precio; quanti fuit priusquam artem cum pollice amisisset *l. 23. §. 3. ff. hic VVes. para. ff. hic n. 5.*

36. Generatim vero in toto hoc tractatu, æstimatio non ad affectionem singularem, sed ad commune iudicium referenda *VVes. para. hic per l. 33. in princip. ff. hic l. 63. vbi Bart. ff. ad l. falid. Schneidevr. ad Rubr. §. 10. inst. hic v. Treut. th. 6. lit. D. de L. Aquil.*

37. Obseruandum tamen est in æstimationem venire, omnes expensas ratione læsionis contingentes, tam operarum cessantium quàm futurarum, & quicquid lucri interuersum aut damnum per vulnus ac cædem datum est. *l. 3. ff. si quadru.* Quam ob rem veniunt in hanc actionem, impendia in medicos, chirurgos & similes. *VVes. para. hic n. 7. per d. l. 3.*

38. Ipsius autem corporis liberi hominis aut membrorum æstimatio nulla datur *d. l. 1.* In aqualiæ verò legis actione, quæ damnum æstimat ac refarciri petit, nihil deducitur, nisi interesse quod æstimari potest. *l. 18. §. pen. & fin. ff. de dolo malo. VVes. d. loco.* Quare alia actio hoc nomine venit, quæ non est æstimatio aut id quod interest, sed poena criminalis ob interfectum corpus exigitur: *t. t. ff. ad L. Corn. de Siccis.*

39. Quæstio hæc incidit quotidiana. vtrum vulneratus, si ex interuallo sit mortuus, ex vulnere mortuus præsumatur? Iura de tempore & interuallo variè loquuntur: *c. 7. 12. ext. de homicidio. & præclarè. Felin. in d. c. 7. n. 1.* Nos missis ambagibus, ponimus, tali casu quando dubitatur de qualitate vulneris, vtrum lethale nec nè, ob die *Wundt tödtlich oder nit/* recurrentum esse ad iudicium Medicorum *per c. significasti. cl. 2. §. Si quidem. ext. de homicidio.* ibi communiter Canonistæ.

40. Iniuria autem damnum accipimus, quod nullo iure illatum est, & sic non accipitur hæc vt circa iniuriarum actionem quædam contumelia. *l. 1. in prin. ff. de iniurijs.* sed pro damno nobis nostrisq; rebus quocunque modo, culpa etiam leuissima, ab eo qui nocere noluit, dato. *l. 5. §. ff. ad L. Aquil.*

41. Adeo vt non sit mirum, præceptorem in castigatione discipuli, maritum in coërcitione vxoris, modum excedentes ex L. Aquilia conueniri posse, cum leuis duntaxat castigatio concessa sit. *l. 5. in fin. ff. hic l. 24. §. 5. ff. solut. matrim. clar. 5. sent. §. fin. q. 56. vers. post et. Menoch. 2. arbit. iud. cent. 4. casu 364. n. 9.*

42. Hinc extra omnem controuersiam sequitur, eum, qui se petentem ferro multò magis bestiam inuadentem, ad defensionem sui suarumue rerum tutelam *Fachin. 1. contro. c. 31.* læserit, interfecerit, dummodo alia via periculum istud effugere non potuerit. *§. iniuria vers. vtig. Inst. de l. Aquil.*

l. 45.

l. 45. §. 4. ff. eod. c. 2. ext. de homicidio. A moderamine inculpatæ tutelæ nè latum unquam quidem recesserit. *l. 1. C. vnde vi.* cum omni iure permittente fecisse cenleatur, hac actione ne utiquam teneri. *l. 4. §. ff. hic. l. 3. de iustit. & iure. & ibi communiter Dd. Eleganter Borch. in suo tract. feud. c. 7. n. 43.*

43. Quod ita verum est, vt nè vasallus quidem feudo possit priuari propter vim quam sui defendendi causa contra dominum adhibuit *Aluarott. Præposit. c. 1. §. porro. tit. quæ fuit prima causa benef. amitt. Rosenth synop. feud. c. 10. conclus. 20. n. 23.*

44. An ad defensionem famæ, si simul armis vim non inferat aduersarius factum homicidium omninò à pæna excusabit? negamus contra *Clar. §. homicidium. n. 26. Vasq. controu. illust. II. n. 10.* Quia retorsioni verbali locus est, & *l. 3. ff. de iust. & iure*, in specie loquitur de eo, quod ob tutelam corporis fit. *Trent. hic. thes. 7. lit. B.* & neminem in sua causa iudicem esse oportet, maximè vbi vis corporalis nulla est illata. *l. vn. C. ne quis in sua causa. l. 1. C. vnde vi.*

45. Sed si quis in dubio vitæ discrimine constitutus occiderit aggressorem, ob id factum, calumniam non metuet *l. 2. C. ad l. Corn. de sicca.* neque æqualitas armorum desideratur. *l. 3. C. eod.* & ne quidem ad fugiendum tenetur quis, cui infertur vis, asserimus, idq; propter periculum lapsus. *Vasq. 1. contro. 18. VVes. conf. 19. n. 17.* Prouocatus, n. tanquã intenso dolore cõmotus non est in plenitudine intellectus, metus improuisus instantis periculi tollit rectum iudicium & consilium deliberandi, ideo dicunt Dd. quod prouocatus non habeat stateram in manu, vt possit dare ictus & vulnera ad mensuram. *c. olim causam extr. de restit. spoliat Bald. in l. vt vim. ff. de iust. & iure. Ang. in tract. malefic. in verbo & dictus Titius. n. 19.*

46. Huc referri potest *Const. Carolina. art. 140. ibi. ohne gefährlichkeit seines Leibs/Lebens/Ehren und guten Leummuths.* vide plurimos hac opinione allegatos apud *Clar. 5. sent. §. homicidium. n. 31.*

47. Nam prouocatus modum inculpatæ tutelæ excedens & aggressorem in fuga occidens, pœna ordinaria *L. Corn. de sicca.* plectendus non est, sed extra ordinem iudicis arbitrio, ratione excessus puniri debet. *Curt. iunior. conf. 235. n. 16. volum. 3.* vbi communem dicit. Ratio non videtur sterilis, quia in prouocato non præsumitur dolus & animus occidendi aut vindictæ studium, sed potius defensionis necessitas, *vnvorsetzlicher Todtschlag/ l. 1. C. ad L. Corn. de sicca.* sed vt pœna homicidij corporalis locum habeat, verus & expressus dolus requiritur, aded vt lata culpa dolo non æquiparetur *l. 1. §. 3. in fin. l. 7. 16 ff ad L. Corn. de sicca.*

48. Defensio autem moderata siue cum moderamine inculpatæ tutelæ dicitur, quando quis non potuit aliter se ab offensione tueri, quam eo modo quo se defendit. vt si in discrimine vitæ cõstitutus, omni meliori modo quo potest, ne ab alio prouocatus iniquè occidatur, se defendit. *Clem. vn. de homicidio. l. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. Bart. & Dd. in l. 1. C. vnde vi. Hippol sing. 992.*

49. Ad obtinendam igitur absolutionem homicidij perpetrati, prouocato in materia purgationis & innocentia, duo potissimum, vtputa prouocatio-

catio-

cationem & necessariam defensionem articulare & probare conuenit. *Bart. in l. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. Ang. in tract. malef. in verbo. Et dictus Titius. n. 8. Ordinatio. crimi. Imp. Caroli. V. art. 141. vide Vigel. Const. Carol. c. 7. except. 1. de homicidio.*

50. Primum igitur si quis sui defendendi causa homicidium fecerit, ratione inculpatae tutelae, ab homicidij poena excusatur. *art. 139. Const. Carol. declaratur hæc thesis art. 140. nisi reus modum in defendendo excefferit, art. 142. vers. vlt. adde c. 2. C. 18. §. vlt. ext. de homicidio.* Reus tamen, qui modum inculpatae tutelae exceffit, propter excessum istum non ordinaria poena, sed extra ordinem est puniendus. *Clar. §. homicidium, vers. scias tamen 34. ibi. bene verum.* Præterea Reo denegatur excusatio à poena homicidij, si occisus iustam insultandi causam habuerit. *art. 142. his verbis: So der Ankläger/clar. §. fin. quest. 29. vers. sed hic incidenter.* vt si maritus adulterum suæ vxoris, in ipso crimine deprehensum, insultauerit *d. art. 142.* Dein, si reus occiso fuit robustior, vt non sit verisimile periculum ei ab occiso impendisse, proposita inculpatae tutelae excusatione non facile defenditur. *art. 142. vers. oder so der Ankläger/* proinde si mulier à viro sit occisa, non præsumitur inculpata tutela, nisi manifestè probetur; quæ tamen probatio ex qualitate viri & mulieris sumi potest. *art. 144. cuius hæc sunt verba: ob einer ein Weib.* Item si constet, occisorè post insultationem à se factam retro celsisse aut fugisse, non facile præsumitur inculpata tutela *art. 142. vers. oder so der Ankläger ibi. oder vermeldet/* quo tamen casu non ordinaria sed extraordinaria poena reus est puniendus. *Francisc. Viui. lib. 2. com. opin. in verbo Defensio n. 11. imò interdum est totus absoluendus. vide Vigel. Const. Caroli. c. 7. except. 1. cum Reppli.*

51. Adeò autem defensio fauorabilis est, vt etiam tertius, puta amicus prouocati, si intercedendo aggressorem occidat, excusetur à poena ordinaria. *Hippo. l. vn. C. de raptu virg. n. 234.* Ratio nam omnibus modis necessaria defensio siue per se siue per alium non prohibetur, posito prouocatum non aliter potuisse propellere insultantem. *Gail. 2. obs. 110. n. 19.*

52. Quare non minus sacerdos missam celebrans, aggressorem occidere & missam postea implere, licitè potest. *Blanc. in pract. crim. §. iuris permissione. n. 3.* ob rationem, quia necessaria defensio omni iure etiam diuino permessa & sine peccato est, vbi enim non est delictum, ibi poena abesse debet. *l. 22. C. de pœnis. Gewalt mit Gewalt vertreiben/ist nicht verbotten/* adeoque necessitas, doli excludit præsumptionem. *Gail. de P. P. lib. 1. c. 16. n. 9.*

53. Ita Nobilis à plebeio insultatus, duellum si pro honoris sui defensione, susceperit, plebeium occidat cum fugere poterat, non punitur ordinaria poena homicidij, ed quod fuga turpis sit homini nobili & viro generosi sanguinis. *Bart. in l. vlt. vt vim. n. 10. ff. de iust. & iure. Tiraq. de nobilit. c. 20. n. 63.* Et ideo maior est famæ quàm omnium bonorum iactura. *l. 10. §. fin. in fin. ff. de pœnis.* Sed hæc quoad duellum & homicidium magis politicè quam Christianè disputantur.

54. Num & homicidium à dormiente commissum, somniantè defensionè,

B

ordi-

ordinariam mereatur poenam? Quod cum dormiens careat dolo, adeoque mortuo & furioso, quoad exercitium rationis comparetur. *c. maiores 3. §. fin. ext. de Baptismo. l. 1. §. 3. ff. de acquir. vel amit. poss. ibi commun. Dd. Tiraq. in tract. de poenis. caus. 5. per totum.* vnde illud:

Stultè, quid est somnus gelidæ nisi mortis imago.

Negandum putamus. In maleficijs enim semper voluntas spectanda est. *l. 1. ff. ad L. Corn. de siccar.*

55. Sed si dormiens habuerit surgendi consuetudinem & lædendi alios, vice versa, & is qui surgendo non est solitus lædere aliquem, hoc seruandum, nam primo casu dormiens tenetur de homicidio, quia sciens vitium solus cubare compellitur. Secundo casu planè inculpatus est. ita distinguunt Dd. maximè *B'anc. in tract. crim. §. dormiens* & *Ang. in tract. males. in verbo. scienter. Hippol. ad l. 1. n. 64. ff. ad L. Corn. de sicca.*

56. Ast vt & homicidium calore iracundiæ perpetratum non puniatur poena ordinaria, necesse est præcessisse iracundiam lacepsitam, nam eo casu ab ordinaria poena est excusandus. *Dec. r. g. 48. n. 7. ff. de Reg. iur.* vbi dicitur, difficilimum esse, iustum dolorem temperare, irati enim toto animo conturbantur, adeoque insanunt ob nimiam iracundiam, quæ tanquam furor arma ministrat. Et quantum ad mitigationem poenæ, opus est probatione quod talis fuerit iracundia, quæ ipsum delinquentem à mente alienauerit, quia alias nullam haberet excusationem, sed ordinaria poena esset puniendus. *Abb. c. 1. ext. de his qui fil. occid. & difficile est probare talem iracundiam. Dec. d. loco. n. 8.*

75. Iure igitur merito committens homicidium casuale, puniendus non est, cum absit ab eo dolus. *c. fin. caus. 15. q. 1.*

58. Vnde infertur. Lictores si maleficum armis resistentem occidant, non tenentur de homicidio, quia officij necessitas eos à dolo excusat & reluctantes maleficos de iure occidere possunt, si aliter prehendi nequeant, idq; ne crimina maneant impunita. *l. si seruus. 4. C. de his qui ad Eccl. confug. Damhoud. in pract. crimin. c. 84. n. 35.*

59. Quando verò poenam ordinariam in extraordinariam commutare liceat, hoc iudicis arbitrio committendum, qui poenam ex causa mutare poterit. *Myns. 2. obs. 30. n. 3. & 5.* licet coram tribunali omnium supremo personarum nulla sit differentia, sed anima quæ peccauerit ipsa morietur. *Deut. c. 18. Regum. c. 14. Ezech. c. 18.* tamen nihilominus quandoque ob benè merita delinquentis, qui de Principe vel Republ. bene sit meritus; Aut excellens artifex, cuius opera & industria Principi & Reipubl. utilis esse possit, poenam commutari licitum est. *l. 31. ff. de poenis. Hippol. in pract. crim. §. oportune. num. 6.*

60. Sic delictum dignitate minuitur, si qualitas delicti ex nobilitate aut dignitate non suboriatur, quare quoad poenam corporalem mitius cum nobilibus & amplissimis personis, quàm cum ignobilibus agendum; quoad poenā verò pecuniariam intensius nobiles quàm ignobiles plectendi. *l. 2. C. vt nemo priuatum tit. Tiraq. de nobil. c. 20.*

61. Dignitas, vt est nobilitas delictum quandoque augent, vnde si delictum sit commissum contra nobilitatis splendorem, vt si indignum sit nobilitate. *l. 14. ff. de pœnis. l. 6. ff. de re milit. Tiraq. latè d. loco.* Ideo ex circumstantijs, vt ratione loci, dignitatis ac scientiæ augentur pœnæ, ita etiam magis clericus quam laicus, literatus quàm illitteratus in eodem genere delicti peccant. *l. 4 §. 1. ff. de incendio, ruina.*

62. Quod si aliquis confessus, se hominem ad sui defensionem occidisse, de defensione non possit apparere, si in loco solitario patratum sit homicidium, cum *Fact. in. 1. contr. c. 27.* concludimus, id decidendum esse ex personarum & facti circumstantijs; sed si coniecturæ cessent, nec vllum necessariae defensionis appareat argumentum, eum vltimò esse afficiendum supplicio, *l. 1. C. ad L. Corn. de sicca. C. 1. ext. de presumpt. Const. Carol. art. 143 clar. §. homicidium. vers. sed quomodo 33. & §. fin. quæst. 60. vers. nunc quæro 18. in fine.*

63. Attamen si quadrupes occiderit hominem, dominus eius tenetur pœna extraordinaria. *Const. Carol. art. 116.* in his verbis: *Nat einer ein Thier/ Das sich dermassen/ oder sonst der Art vnd Eigenschafft ist / dardurch zubeforgen ist/ daß es den Leuthen an Leib oder Leben schaden thun möget / soll der Herr desselben Thiers solch Thier von ihme thun.* *Inst. si quadrup. §. 1.* Excusatur tamen dominus, si ferocitatem quadrupedis ignorauit *art. 150. vers. oder so einer ein Thier. Vigel. Const. Carol. c. 7. reg. 4.*

64. Præterea si medicus ob suam imperitiam mortuum infirmum occiderit arbitrio Iudicis extra ordinem puniendus, quando per imperitiam sine dolo peccauit. *Maynerus l. culpa est n. 19. ff. de Reg. iuris. l. imperitia n. 3. ff. de iust & iure. Et l. 6. §. 7. ff. de off. Præsidis,* vbi dicitur imperitiam, non euentum mortalitatis in medico culpandam,

65. Ad hoc vt mors infirmi medico non imputetur, quatuor concurrere debere, docet *Innoc. Panorm. & Socin. in C. tua nos. n. 1. 2. Ext. de homicidio.* Imprimis ne excedat limites suæ professionis, quia culpa est immiscere se rei ad se impertinenti. *l. culpa ff. de R. I.* Secundo, quòd sit peritus in arte, quia imperitia culpæ annumeratur. *l. imperit. ff. de R. I.* Tertio, quòd sit diligens circa curam infirmi *C. ad aures ext. de etate & qual.* Quarto quòd edoceat ægrotum de his, quæ contraria sunt ægritudini suæ *d. C. ad aures. l. 25 §. 7. ff. locati.* His quatuor coucurrentibus, si mors superuenerit concludit Socin: medicum tutum esse, etiam in foro conscientiæ. Quia

Non est in medico semper releuetur vt æger,
Iuterdum docta plus valet arte malum,

Ita quoque tenet *Mayn. in d. l. imperitia.*

66. Qui si non per imperitiam, sed dolo occiderit ægrotum, dubium non est, quin Lege Corn. de sicca. pœna teneatur capitali. *Clar. l. 5. §. homicidium. n. 17. l. 5. §. 3. ff. ad S. C. Syllan.* Cùm plus sit hominem extinguere veneno quàm occidere gladiol. *l. 1. C. de malefic. l. 3. ff. ad L. Corn. de sicca.*

67. Ardua & difficilis iam incidit quæstio, quid censendum, si à diuersis diuerso tempore quis fuerit Vulneratus & mortiferè cæsus, ab alio post-

modum sit interemptus? quia in re licet varij varias fecerint distinctiones, nos tamen contra Bart. gloss. & communem Dd opinionem propter expressa legis verba luce meridiana clariora *l. item mela ii. §. celsus 3. l. huic scriptura §. si Seruus ff. ad L. Aquil.* Eum, qui licet mortiferè vulneratum postea ex intervallo vulnus infligendo statim exanimavit, de occiso, reliquos verò de vulnerato solum teneri intrepidè concludimus per d. ll. hæc bene consideravit. *Zaf. lib. 2. sing. intel. c. 6. n. 2.* Interim tamè nihil detrahentes discretioni periti medici, qui vulneris circumstantias diligenter considerans ex vulnere inflicto vtrum Vulneratus, an verò sua negligentia, vel medicorum imperitia, aut alio superueniente morbo decesserit *l. 30. §. fin. ibi Cost. l. 8. ff. ad L. Aquil. l. 5. §. 1. l. 52. in prin. ff. eod.* Secundum artis præcepta iudicabit *C. 16. ext. de homicidio & communiter Cano. l. 6. C. de re militari.*

68. Et hæc quidem obtinent, quando ratione damni dati civiliter agimus quia verò pro quocunque crimine præter civilem in factum ad interessè vel damnum parti applicandum, criminalis quoque ad vindictam publ. actio datur *l. 25. ff. ad L. Corn. de falsis. ibi Bart. Alber. & communiter Dd. l. 7. §. 1. vers. atquin. ff. de iniurijs. Maranta parte 4. n. 4.* dummodo tamen doloso, fraudulento & destinato animo fuerit occisus *l. 23. §. 7. ff. ad L. Aquil.*

69. Vbi tamen libero homini hoc modo damnum datū est, licet vbi totius corporis interempti, ita & cicatricū ac deformitatis in facie perpetuo apparentis nulla possit nec debeat certa fieri æstimatio: attamè vbi & culpa & iniuria damnum est datum posse offensum ratione deformitatis pro modo circumstantiarum, suam eò grauiorem atque atrociolem iniuriam & offensam æstimare, non negauerimus *l. fin. ff. de his qui effud. idem probat Couar. lib. 2. C. 10. tom. 2. vers. tenetur item 15.* pulchrè notat *VVes. para. ff. de his qui effud. n. 5. in fine.*

70. Sed cum & à tertio capite non minùs quàm à superiori is excusetur qui casu magis quàm culpà damnum dedit. *l. 6. C. de pigno. act. C. vn. ext. de commodato. C. 2. de deposito.*

71. Hinc elegans vertitur Quæstio: an is qui arcendi incendij gratiã vicinas ædes quibus incendium proximum erat intercidit ac demolitur, hac actione ad resarciendum damnum teneatur siue id iussu Magistratus, siue iusto solùm metu ductus, demolitus fuerit licet ignis eò non peruenerit, nulla eum act. à damnum passo conueniri posse affirmamus *l. 3. §. 7. ff. de incendio, ruina.* Idem attestatur *Gail. 2. obs. 12. n. 4.*

72. Is verò in cuius ædibus oritur incendium, non aliter vicino exinde damnum passo hac act. tenebitur, quàm si culpa certæ personæ excitatum fuisse incendium probetur certò, quia incendium non probata culpa certi hominis inter casus connumeratur fortuitos. *l. 11. ff. de incend. ruina. Gail. 2. obs. 22. n. 3.* quos nemo præstare cogitur. *l. 23. circa fin. ff. de R. I.* Quod si non probetur, remanet incertitudo, & per consequens sententia condemnatoria sequi non potest, quia sententia debet esse certa. *l. 6. §. 4. ff. Nauta Caup. §. 32. Inst. de act. Salic. l. si vendita ff. de peric. & comm. rei vend. Afflict. decis. 57. n. 4. 5.*

vbi

vbi dicit, quando non constat clarè de principio ignis, vnde originem habuerit, quod oporteat pronunciarì sententia absolutoria *Bald. in l. si Creditor, n. 2. C. de pigno. act; & cons. 491. n. 2. vol. 4. incip. punctus saper quo.* vbi progreditur, si non constat de origine ignis, & inhabitans erat consuetus esse vigil & diligens, quod in dubio non teneatur de incendio: ita concludunt *Dd per d. l. si vendita.*

73. Nec obstat quòd inhabitantium culpa plerumque dicantur fieri incendia, *l. 2. §. 1. ff. de off. pres. vigilum.* Nam id de leuissima culpa verum est, & præsumptio hæc non procedit, vbi alia indicia negligentia non apparent. *Afflict. decis. 57. n. 9. Gail. 2. obs. 21. n. 3.*

74. Quid si pro salute totius viciniae, ne ignis omnia vrat & latius serpat, imò & graue vicinis (nisi domus vicini diruatur) immineat periculum an omnes vicinos pro eius diruta & destructa domus reparatione in comune contribuere oporteat? exemplo *l. 1. & 2. ff. ad L. Rhod de iactu.* æquissimum est, dicit *Bald. d. l. 2. ff. ad L. Rhod.* quod damnum pro communi utilitate acceptum, commune esse debeat. *Gail. 2. obs. 22. n. 4. 5.*

75. An Conductor Domino ædium de incendio teneatur pro eadem distinctione qua *th. 72. Respon. ad Quæstionem.* Si quidem conductor regulariter præstare tenetur dolum & culpam, non leuissimam *l. 23. ff. de R. I. l. 28. C. locati. Myns. 6. cent. 88. Gail. d. obs. 21. n. 3.*

76. Num Dominus ex delicto familiae suae obligetur, si culpa familiae ortum sit incendium: vide distinctionem *salic. l. qua fortuitis, n. 7. C. de pigno. act.* regulariter ex facto & delicto suae familiae non tenetur, nisi delinquant circa officium sibi commissum, in quo paterfam. eorum vtitur opera, si nimirum Stabularius candelam in stabulo negligenter custodiat, quia deliquit circa officium sibi commissum: Sed si alio in loco culpa stabularij incendium sit ortum, non tenebitur Dominus, quia extra officium domesticum sibi deputatum deliquit, & est communis opinio *Dd. in l. 1. §. 5. ff. de publ. & vectig. per l. si vendita ff. de peric. & com. rei vend. l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil.*

77. vicinus vicino vtrum ad damni æstimationem, si domus vicina ex incendio in suis ædibus suborto, vnà conflagrauit, teneatur tristis et ardua est quæstio? Respond. cum distinctione, vt si vicini culpa sit ex ortum incendium cum id inter casus non numeretur fortuitos teste *salicet d. l. qua fortuitis.* idèò meritò ad æstimationem damni dati ex lege teneatur aquil. adeoque damnum inferens, non solum de lata, verum & leui, imò leuissima culpa, vbi sup. dictum, obligatur per text. notab. *l. 28. §. 12. ff. de pœnis. l. 30. §. 3. ff. ad L. Aquil.* Et qui non habet in ære, luat in corpore. *l. 9. ff. de incend. ruina. Gail. 2. obs. 22. n. 2. in fine.*

78. Quam ob rem singulariter illud obseruandum in Prax. omnem culpam ad casum fortuitum ordinatam, nocere committenti culpam, & idèò si culpa ad casum incendij sit ordinata, id est, si incendium ex tali culpa immediatè sit exortum, noxia erit committenti, etiamsi casus incendij præter opinionem euenerit. *Gail. d. obs. 22. n. 6.* Ratio quia occasionem dam-

ni dedit ex culpa proximè ad casum ordinata *C. vn. ext. commodati. Felin. c. cum inter. n. 20. de Except.* vbi dicit, culpæ imputari quæ immediate à culpa veniunt, non autem quæ mediatè *Bart. l. Si vt certò § sed interdum n. 1. ff. commodati.*

79. Et ita ex facto Nobilem in Camera ad emendationem damni & lege Aquilia condemnatum fuisse, adducit *Gail. d. loco.* Qui ruri in columbam super columbario sedentem, bombardam emisit, & præter opinionem occulta vi pulueris, tectum incendit stramineum vnde ignis progressus, vicina rusticorum tuguria simul conflagrarunt fuit condemnatus vti dictum, ex culpa principaliter ad casum ordinata.

80. Quando verò locus sit directæ actioni legis àquiliæ vel actioni utili, vel in factum per tres casus distinguendum. aut enim aliquis suo corpore corpus lædit, aut non suo corpore lædit, aut non lædit seu corrumpit corpus, sed alio modo operatur damnum. Exempla perspicua singulorum casuum sunt in contextu *Inst. ad L. Aquil. §. vlt.* notari iubet *Pac. Analys. Inst. hic §. vlt.* suo corpore damnum dare non solum eum qui sua manu percutit, sed & eum qui gladio vel simili quem manu gestat, alteri damnum infert. dicitur enim suo corpore corpus lædere, qui re vera dat damnum; non suo corpore corpus lædit, qui duntaxat præbet damni occasionem. *l. 7. §. 6. ff. ad L. Aquil.*

81. Notandum actionem utilem & actionem in factum passim confundi in iure ciuili: omnis enim actio utilis dici potest in factum, & reciproca omnis actio in factum potest vocari utilis. vnde quæ hoc loco utilis nominatur, eadem appellatur & in factum *d. l. 7. l. 9. §. 2. l. 29. §. 7. ff. h. t.* Sed dum utilis actio ab act. in factum separatur, intelligitur utilis ciuilis, id est, accommodata *L. Aquiliæ*; in factum verò actio Prætoria, quæ tribuitur cessantibus ciuilibus actionibus *l. 11. ff. de præscript. verbis.* Ergo utilis actio Aquilia est in factum ciuilis ac distinguitur à Prætoria in factum *Pac. d. loco.*

82. Et cum hæc actio origine sit poenalis, inficiendo crescat *l. 4. C. ad L. Aquil.* sic in hæredes non datur, nisi ex damno locupletiores sint facti, *l. 23. §. 8 d. t. Myns. ad §. 9. Inst. hic Hart. Pistor. Quæst. 27.*

83. Concurrere cum hac actione possunt & aliæ eatenus, vt vel vtraque consequamur id, quod ab inuicem distinctum est vt actio furti & *L. Corn. de sicca*: quæ se mutuò non consumunt, quia ad idem non competunt *l. 2. §. 1. ff. de priuat. delictis l. 23. §. 9. ff. ad L. Aquil. l. 3. C. eod.* vel id quod in altera minus est, si leuiore actione prius egerimus, consequamur per grauiorem. *l. 34. in fin. princ. ff. de obligat. & act.*

84. Cumulationem verò Act. Aquil. & iniuriarum in Camera admitti. auctoritatem ponit *Myns. 1. obs. 25. Gail. 1. obs. 63. n. 9. per d. l. 34.* Legis verò Aquiliæ actionem criminaliter intentari posse, negatiuam sententiam amplectimur cum textus nullus hac de re expressus extet, qui ostendat de damno iniuria dato agi posse criminaliter; quanquam non possimus negare, de homine libero vulnerato hodie criminaliter agi posse ad poenam extraordinariam vel

vel Fisco applicandam. Sed multa vsu recepta sunt, quæ nullam in iure scripto basin locent; sic praxis & obseruantia cuiusque loci imprimis spectanda *Hunnon. hic th. vltima.*

85. Cùm damna sæpe deiectione vel effusione præterredientibus inferantur meritò Prætor, vt per vias & itinera publica tutò & sine metu periculoq; commeari liceat, *de his qui deiecerunt vel effud.* Edictum hoc proposuit, quod in *l. 1. ff. de his qui effud.* Parui autem interest, vtrum publ. an priuatus locus sit, dummodo per eum vulgò iter fiat, quia iter facientibus prospicitur, non publicis Vijs studetur *Oldend. class. 6. act. 20. per leg. 1. 2. ff. de his qui effud.*

86. Est & hæc species damnorum frequentissima. *Oldend. d. l. in princ.* hæc autem actio ad exemplum L. Aquiliæ introducta est *l. 5. §. 4. ff. hic.* vti enim ibi, ita & hic culpa punitur, hoc solum differunt quod hæc actio sine vlla adiectione, id est, semper in duplum damni illati detur, Legis Aquiliæ verò actio simplex est, nisi inficiatione crescat *d. l. 1. §. 4.*

87. Vnde apparet in hac poenam esse grauiorem, vt eius metu itinera reddantur tutiora: quod vt fiat, communis salutis & Reipubl. maximè interest *d. l. 1. §. 1. VVes. para. hic.* sic ei conceditur, qui damnum passus est in corpore, vel in vestimentis suis, ex deiectione vel effusione siue interdiu, siue etiam nocte, modo tamen non præter morem noctu fuerit vagatus. qui læditur. *d. l. 1. §. 6. l. pen. ff. eod.*

88. Nam si liber homo perierit, damni æstimation non sit in duplum quia in libero homine nulla corporis fieri potest æstimation. *l. 3. ff. si quadrup.* Quod autem æstimationem non recipit, & in quo simplum constitui nequit, id multò minus duplicari potest, sed hoc casu sit condemnatio 50. aureorum. *d. l. 1. §. 5.* vt enim corpus, ita & partes quoque & eius membra æstimationem non recipiunt. *VVes para. hic n. 5.* nam quod constituitur in toto, constituitur & in qualibet eius parte.

89. Hæc in factum actio aduersus eum datur qui inhabitat cùm quid deijceretur. *d. l. 1. §. 7.* culpa est penes eum, siue in suo, siue conducto vel gratuito habitet animo ibidem commorandi; nam hospes qui paulisper alicubi hospitatur, non tenetur, sed is qui hospitium dedit, multum autem interest inter habitatorem & hospitem, quantum interest inter habentem domicilium & peregrinantem. *d. l. 1. §. 9. Oldend. d. loco 3. n. 4.*

90. Ex æquitate tamen domino in verum deiectorem, cùm hospes deiecerit, dabitur actio, si ob id quod deiectum dicitur habitator damnatus est *l. 5. §. 4. hic.* sicut enim permissum est, quod actor læsus in tam dubio & capcioso delicto quærat authorem habitationis; ita rursus iniquum foret, deiectorem ipsum relinqui impunitum *d. l. 5. §. 4.*

91. Si verò plures in eodem loco habitent, vnde aliquid deiectum sit in quemuis hæc actio competit & quidem in solidum, cùm impossibile sit scire, quis deiecisset vel effudisset. Sed si cum vno fuerit actum cæteri liberabuntur. *d. l. 1. §. 10. & ll. seqq.* Quod si plures diuiso inter se loco habitent, actio

Actio in eum solum datur, qui eam partem inhabitat unde effusum est, *l. 5. in princ. ff. hic.*

92. In summa. Is qui principalis habitator est, suam suorumque culpam præstare tenetur. *l. pen. ff. hic* quo fit, ut hæc actio, quæ competit de effusis, sit perpetua, & hæredi non denegetur, quia rem quæ damnosa est reddita, persequitur *d. l. 5. §. 5.* In hæredem verò nullo casu, cum eius respectu sit poenalis. *d. l. 5. §. ult. hic.*

93. Cum autem liber homo prorsus perierit, cuius agere volenti datur, quia in hac specie propter magnitudinem rei, est actio popularis; dummodo sciamus, ex pluribus desiderantibus hanc actionem, ei potissimum dari debere, cuius interest, vel qui ad finitatem, cognationemve defunctum contingat. *d. l. 5. §. 5.*

94. Hæc autem actio anno duntaxat durat si periisse dicatur, quia non modo poenalis & prætoria, sed & popularis, ut dictum. *d. l. 5.* popularia enim esse debent, quæ ad communem civium salutem vindicandaque ei, quæ nocere videntur, pertinent. omnes autem actiones populares ultra annum non extenduntur. *l. fin. ff. de popula. act.* neque enim hæredibus iure hæreditario competit, quippe quod in libero corpore damni datur, iure hæred. ad successores non transit, ac si ageretur ad damnum pecuniarium, cum pecunia liberi hominis membra nequeant æstimari, uti dictum, sed ex bono & æquo hæc actio oritur *d. l. 5. VVes. §. 5. para. hic. n. 6. Oldend. d. loco.*

95. Sed cum hoc loco nec criminalis actio locum habeat, quia dolus abest. *l. 7. ff. ad L. Corn. de sicca.* nec aquilia civilis, cum corpore damnum non est datum, ideo hæc actio non in damnum, sed ad poenam introducta est. *l. 1. §. 1. 2. ff. hic.* quæ autem ad poenam & vindictam competunt actiones, in bonis non sunt. *VVes. para. d. loco. n. 6. l. 2. §. 4. ff. de collat.*

96. Demum compendiosa huius *tit. de his qui effud.* utilitas ut repetatur inconueniens fore non arbitramur. Ex prima huius edicti parte agitur in duplum, duplabitur autem damni dati æstimatio. Ex reliquis verò partibus edicti in simplum est, quia ob hominem peremptum in 50. aureos est: propter positum quod nocuit in 10. solidos. De alijs damnis, secundum rerum & personarum qualitatem varianda est æstimatio iudicis arbitrato ex bono & æquo. *d. l. 1. in princ. l. 5. §. 6. ff. hic. Oldend. d. loco.*

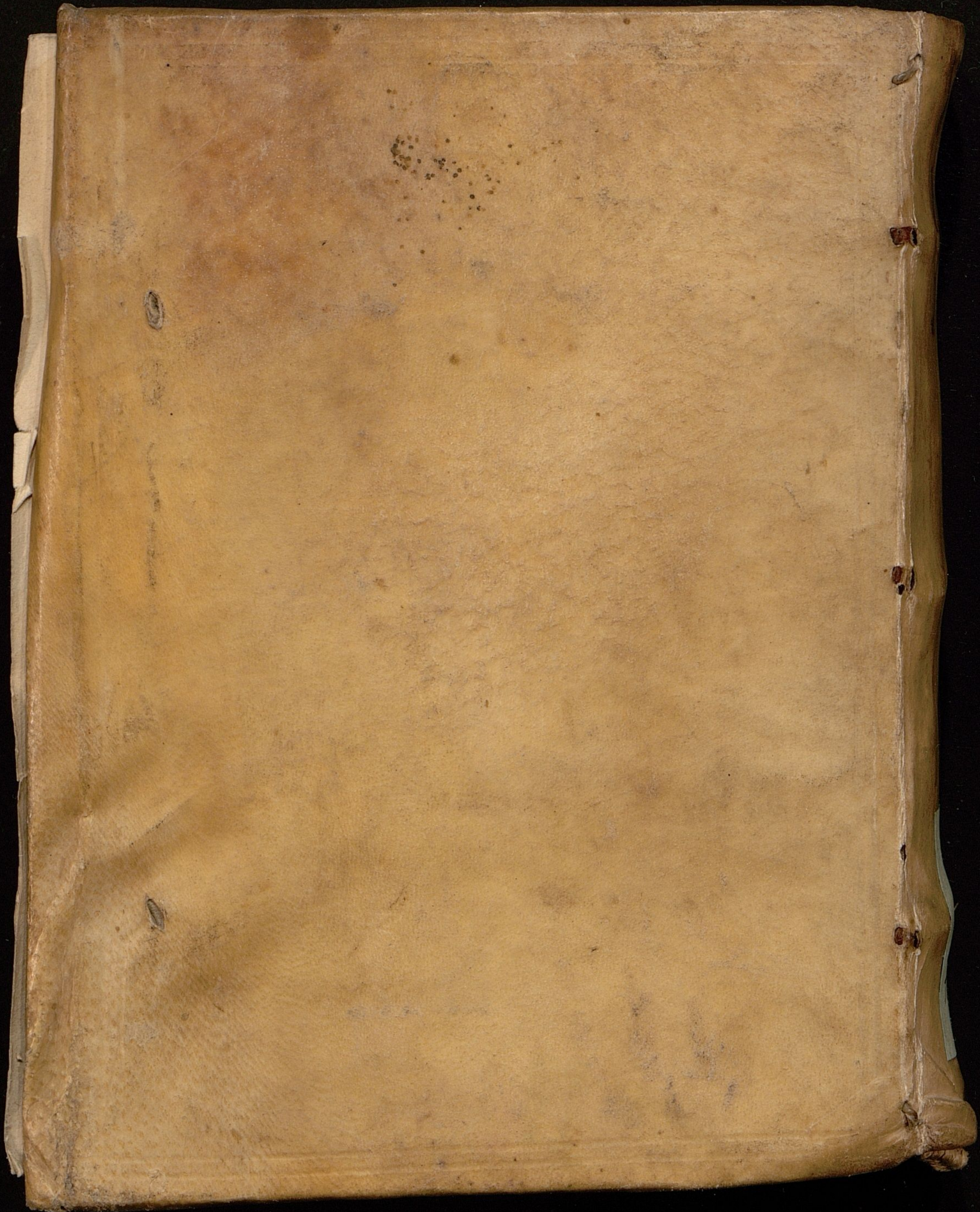
F I N I S.

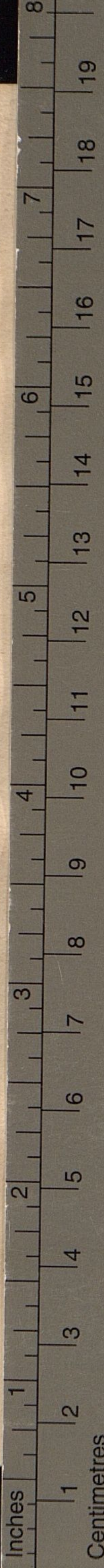
X 2874408

94 A 7386

VD 17

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
------	------	-------	--------	-----	---------	-------	---------	-------

CIMA OCTAVA
 VBLICI,
 QVILIA
 ALIBVS
 IBVS.
 M
Sanctæ Triadis.
 BVS
mis Viris, ac DD.
 NO, I. V. Doctore, &
 , SS. LL. Licentiato,
 ore & Fisco.
Collegio publicè ventilan-
ij, Anno 1629.
 mbergensis Franco.

IPPINÆ,
 prope Augustinianos.

